

Ács Ágnes Mária

A lakástextíliák fajtái. Bútorbevonó anyagok

A követelménymodul megnevezése:
Bútorok és lakástextíliák forgalmazása

A követelménymodul száma: 0006-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-010-30

A LAKÁSTEXTÍLIÁK FAJTÁI. BÚTORBEVONÓ ANYAGOK.

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Egy család új lakásba költözik, de a meglévő használt, antik bútoraikhoz ragaszkodnak, mégis szeretnék őket áthúztatni, mivel az új környezetbe a meglévő bútorok található bevonó anyagok sem színben, sem mintázatban nem illenek.

Milyen szempontok alapján tudnak választani az üzletben a hatalmas áruválasztékból?

A bútorszövetek a kárpitozott bútorok bevonására szolgáló anyagok, de készítenek bútorszövetből asztalterítőket, ágytakarókat, párnákat és falvédőket is.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A mindennapjainkban, a lakásunk berendezési tárgyait bevonó anyagok a bútorszövetek. A bútorok bútorszövettel való bevonásával, a bútorok áthúzásával, a kisebb szöveti hibák kijavításával külön szakember, a kárpitos foglalkozik.

Ma már ez tömegesen nem jellemző, csak az antik, értékes, de felújításra szoruló bútorokat viszik kárpitosmesterhez, aki elvégzi a szükséges reparálást, illetve kicseréli a felületen a bútorszövetet.

A bútorszövetek kereskedelmi forgalma

A bútorszöveteket – elnevezésükkel ellentétben – ma már legnagyobb mennyiségben nem a bútorok bevonására használják, hanem az urbanizáció fejlődésével a közlekedési eszközök – autóbuszok, gépjárművek, stb. – üléseinek bevonására alkalmazzák. A textilipar igyekszik minden felmerülő igényt kielégíteni, ezért nagyon sokféle alapanyagból széles választékban kaphatóak a kiskereskedelemben bútorok bevonására szolgáló anyagok.

1. A bútorszövetek csoportosítása

Több szempont alapján csoportosíthatjuk a bútorszöveteket, a legfontosabbakat az alábbiakban részletezzük:

1. bútorszövetek csoportosítása a szövetszerkezet szerint (ez azt jelenti, hogy milyen alapanyagból készült az adott bútorszövet):

- Plüss szövetek

Ide tartoznak a mokettek és a bútorbársonyok.

Ezek megjelenésükben nagyon esztétikusak, dekoratív hatásúak. Hátrányuk, hogy a plüss felület száltakarói a használat során elkopnak és ott a felület először kifényesedik, majd kikopik. Általában egyszínű textíliaként kerülnek kereskedelmi forgalomba. A legmegfelelőbb alapanyag a gyapjú lenne, de az elég magas ára miatt, ma már viszkóz, poliakrilnitril szállal keverik, a kopásállóság növelésére poliamid szálát használnak fel. Ezen textíliák felhasználási területe igen széles: nemcsak bútorbevonó anyagként használják őket, készülnek belőlük, színházak, mozik függönyei is, továbbá közlekedési eszközök üléseinek bevonására is alkalmazzák őket (pl.: vonatülések huzataként).

- Jacquard szövetek

Elnevezésüket onnan kapták, hogy úgynevezett Jacquard gépeken állítják elő őket. Alapanyagukat tekintve készülhetnek gyapjú-, selyem-, pamut-, vagy len típusú fonalból.

- Nyüstös bútorszövetek

Az érdekes elnevezésüket az előállításukhoz használt nyüstös gépről kapták. A kopásállósága nem olyan jó, mint az előző csoportnak, de ettől függetlenül használják, mint a bútoriparban, mint az autógyártók, mint bútorbevonó anyagot.

- Bútorbrokát

Régebben hernyóselyemből készítették, ma a selyem típusú műselyemből, szintetikus selyemből vagy ezek keverékéből állítják elő. Bútorszövet céljaira az egyszínű, tört színárnyalatú változatok terjedtek el. Antik- és stílbútorok bevonására, újrakárpitozásra használják fel elsősorban, de a divatirányzat állandó, folyamatos változásával időnként terítőként és dekorációs függönyanyagként is megjelenik a lakásokban.

- Bútordamaszt

Az előző csoportban bemutatott bútorbrokátnál erősebb bútorszövet. Alapanyagát tekintve mercerezett pamutból vagy lenből készül. Nagyon dekoratív, ugyanakkor nem hivalkodó, visszafogott megjelenésű bútorszövet, mintázatára a virág, levélmintázat alkalmazása jellemző. Nagyon jól mutat a luxus árkatégoriát képviselő biedermeier bútorokon.

- Gobelin szövetek

Ezek jacquard mintázatú, gyapjú típusú bútorszövetek. Gazdag virág-, illetve levélmintázattal készült tarkánszőtt szövetek, amelyek előállítása rendszerint sűrű vászonkötéssel történik. Külsőjükben, megjelenésükben a kézi szövésű gobelint próbálják utánozni. Esztétikus, mutatós szövetek, amelyeket főleg antik-és stílbútorok bevonására használnak fel.

1. ábra. Gobelins bútorszövet¹

2. Bútorszövetek csoportosítása mintázat alapján

- Hagományos mintázatú szövetek
Ezeknél általában virág- vagy különböző figurális alakzatok mintázatot alkalmaznak. Felhasználási területüket tekintve főleg a stílbútorok bevonására használják.
- Modern mintázatú szövetek
Ezeket általában egyszerűbb mintázattal (geometriai, vagy csak vonalas, körös ábrák) hozzák forgalomba, alapanyagukat tekintve keverékszálak.
Főbb típusaik:
  - Epinglé szövetek
Hurkos felületű bútorszövet, rendkívül jó a kopásállósága, ezért kedvelt bútorbevonó anyag.
  - Bútorripsz
Elnevezését onnan kapta, hogy ripszkötéssel állítják elő, rendszerint egyszínű változatban kerül kereskedelmi forgalomba. Alapanyagát tekintve általában gyapjú típusú szövetből készül.

Ezek valamilyen geometriai mintázattal ellátva készülnek. Felhasználási területük elsősorban az új stílusú bútorok bevonása.

¹ Forrás: www.stylfa.hu (82010.07.12.ei állapot)

3. Bútorszövetek csoportosítása alapanyag szerint

- Természetes szálakból készült bútorszövetek

Ide tartoznak a pamut-és pamut típusú, gyapjú-és gyapjú típusú, selyem-és selyem típusú szálakból előállított, valamint a természetes bőr alapanyagból készült bútorszövetek.

Most nézzük meg ezeket az áruféleségeket részletesebben.

Pamut-és pamut típusú bútorszövetek

Tisztán pamutszálból nem készítenek bútorszövetet, mert a pamut könnyen elnyúlik. Ezt a hátrányos tulajdonságot próbálják kiküszöbölni azzal, hogy szintetikus szálakat kevernek hozzá.

Gyapjú-és gyapjú típusú bútorszövetek

Szintén ugyanaz igaz, mint az előző csoportra.

A tisztán gyapjúból készült szál, amellyel hogy ma már elég drága igen hátrányos tulajdonsága, hogy eléggé szúrós, valamint csak kézmeleg vízben (azaz maximum 40 C fokon mosható, egyébként összemegy). Ezért általában poliakrilnitril szállal keverve gyártják.

Selyem-és selyem típusú bútorszövetek

A valódi selyemszál hennyselyemből állítják elő. Ez ma a kereskedelemben a legdrágább szálanyag. Ennek köszönhetően igen csekély mennyiségben állítják elő.

Természetes bőr alapanyagú bútorszövetek

Természetes bőröknek nevezzük azokat az állati bőröket, melyeket nyersbőrből állítanak elő különböző kikészítési eljárásokkal.

Készbőröket többszáz féle állat bőrből lehet előállítani. Hazai viszonylatban négyféle állat bőrből állítanak elő természetes bőrt. Ezek közül is a legnagyobb forgalmi jelentősége a szarvasmarhabőrnek van. Kiseb mértékben használnak juh-, sertés- és kecskebőrt.

A természetes bőrből készült bútorszövetek rendkívül esztétikus megjelenésű, dekoratív anyag. Egy természetes bőrral bevont ülőgarnitúra 20–25 évig a lakás berendezési tárgya lehet (természetesen folyamatosan ápolni kell megfelelő, erre a célra árusított bőrpoló szerekkel).

Természetes bőrral szemben támasztott követelmények:

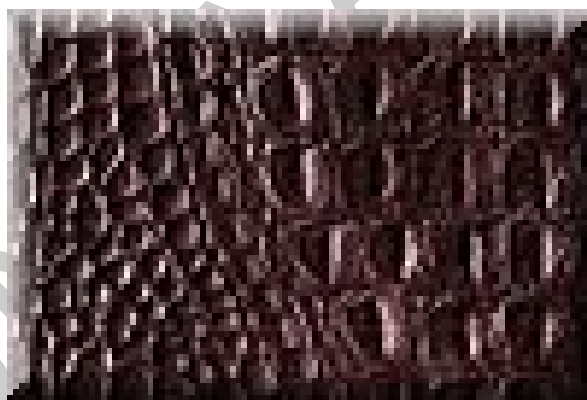
- Nagy szilárdság
- Jó rugalmasság
- Jó alakíthatóság
- Tetszetősség
- Jó higiéniai tulajdonságok

A természetes bőröket sokféle szempont szerint csoportosíthatjuk.

Most nézzük meg azt a csoportosítást, amellyel a kereskedelemben is találkozhatunk.

Természetes bőrok csoportosítása a felületük kiképzése szerint:

- Sima felületű
Ezt nagynyomású vasalással érik el. Azaz a bőr természetes redőzöttsége, szakszóval barkázata nem kivihető a felületen.
- Barkapréselt
Ezt más szóval műbarkás bőrnek nevezzük. Az eredeti bőr barkájának megfelelő mintázatú préseléssel előállított teljes barkás vagy korrigált barkás bőr.
- Préselt barkájú bőr
Más állat bőrének barkarajzolatát utánozó préseléssel vagy plasztikus mintával ellátott teljesbarkás vagy korrigált barkás bőr.
- Barkázott bőr
Rendezett feltörődést mutató bőr.
- Töredezett barkájú bőr
Ez az előző csoporttal éppen ellentétes felületű, azaz rendezetlen feltörődést mutató bőr.
- Összerántott vagy zsugorított barkájú bőr
A felületet vegyi kezeléssel alakítják ki, rendezetlen barkapréselt felületű bőrt nyernek.

2. ábra. Természetes bőr bútorszövet²

- Mesterséges úton előállított alapanyagból készült bútorszövetek

Ebbe a csoportba soroljuk a műbőröket.

A műbőrök a természetes bőr helyettesítésére és pótlására létrehozott mesterséges anyagok. Olyan lemezszerű, vagy textilszerűen puha szintetikus eredetű anyagok, amelyek a természetes bőrhoz hasonló megjelenésűek, fogásúak.

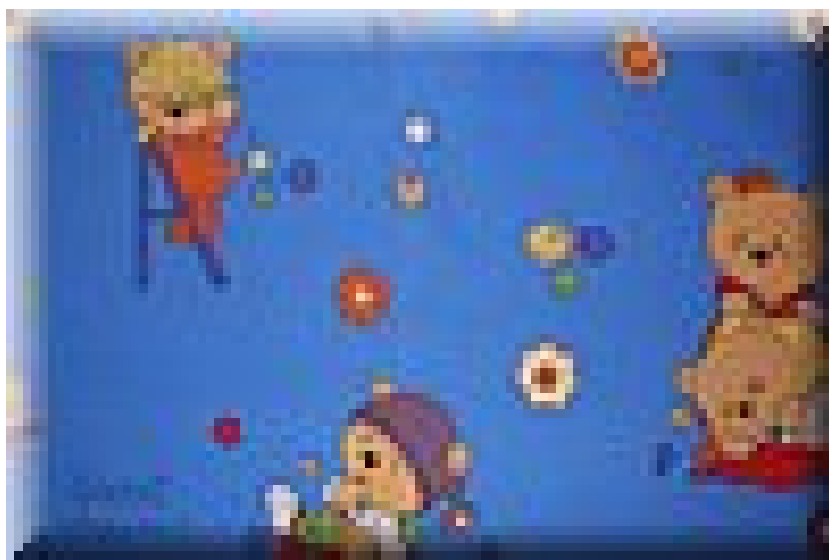
² Forrás: www.stylfa.hu (2010.07.16-ai állapot)

Vannak olcsóbb kivitelű műbőrök, ezek hátránya, hogy a használat során felületük megtöredezik, mivel nem olyan jó a nyúlékonysága. Használati tulajdonságaik sem túl előnyösek, ha ráülünk egy műbőrből készült ülogarnitúrára, akkor rövid idő elteltével, ha közvetlenül érintkezik a bőrfelülettel – beleizzadunk, "odaragadunk". Az újabb fejlesztéseknek köszönhetően vannak ma már úgynevezett lélegző műbőrök, amelyek a használati tulajdonságaikban egyre inkább hasonlítanak a természetes bőrokhöz. Óriási színválasztékban készülnek, a vásárlói igényeknek megfelelően.

2. Bútorszövetek használati tulajdonságai és a minőségüket meghatározó tényezők

- Jó kopásállóság
A bútorszövetektől megkívánják, hogy tartósak legyenek, azaz a használat során az igénybevételt több éven át károsodás nélkül kibírják.
- Legyen tetszető, azaz az esztétikai hatása jó legyen
Ez még a használat során se romoljon
- Kicsi legyen a felületváltozási hajlam
Ezen azt értjük, hogy a használatból eredő szennyeződés eltávolításakor, a tisztításkor e felület ne változzon meg, tehát ne színeződjön el, ne foltokba száradjon. A felületváltozási hajlam nagymértékben függ a szövetszerkezettől is.
- A bútorszövet a használat során ne nyúljon ki, ne hullámosodjon.
- Legyen fényálló (azaz szilárdságát napfény hatására ne változtassa meg, ne fakuljon ki).
- Legyen színtartó (azaz tisztítás után a színét ne változtassa meg).

A bútorszövetek használati tulajdonságai nagyban függenek a felhasznált alapanyagtól, a szövetszerkezettől (milyen szövési eljárással készül), a kikészítés módjától (ez azt jelenti, hogy a bútorszövet legyártása után milyen kémiai anyagokkal kezelik a felületet, annak érdekében, hogy minél tartósabb legyen).

3. ábra. Gyerekmintás bútorszövet³

3. A bútorszövetek hibái

Lehetnek szövési-, festési-, kikészítési hibák, mérethibák, kezelési hibák, illetve szennyeződések. Ezeket a bútorszöveteket csak csökkentett áron, II. vagy III. osztályú termékként lehet értékesíteni a kereskedelemben.

4. Bútorszövetek kereskedelmi forgalmazása

Bútorszöveteket végben méterárúként hozzák forgalomba.

Lakástextil boltokban is kaphatóak, de ezeknek a kiválasztását a vásárlók inkább szakemberre bízzák. A bútorok bútorszövettel való bevonását, vagy elhasználódás esetén a cseréjét a kárpitos szakemberek végzik. A vásárló az anyagmintákból tud választani, hogy milyen alapanyagú, színű- és mintázatú bútorszövettel szeretné bevonatni a bútorait.

5. Bútorszövetek házilagos tisztítása

A lakásunkban megtalálható lakberendezési tárgyakat borító bútorszöveteket érdemes a fűtési szezont követően nagyobb takarításnak alávetni, annak érdekében, hogy a benne felgyülemllett port és egyéb szennyeződések eltávolítsuk.

³ Forrás: www.stylfa.hu (2010.07.01.-ei állapot)

A házi vegyszeres tisztítást mindig meg kell, hogy előzze egy alapos porszívózás, mellyel a szilárd halmazállapotú szennyeződések el tudjuk távolítani a felületről. Ezt követően érdemes a például az ülőgarnitúra hátoldalán, egy kis felületen úgynevezett vegyszerpróbát végezni, hogy az adott vegyi anyag mennyire tömény, ha szükséges vízzel kell hígítani. Miután a bútor hátoldalán elvégzett próbatisztításkor semmilyen káros elváltozást nem tapasztalunk, megkezdhetjük a bútor egész felületén a tisztítást. Az előírt mennyiségben vigyük fel a habot, gélt, vagy port a tisztítandó felületre, és a használati utasításon feltüntetetteknek megfelelően végezzük el a szennyeződések eltávolítását. Ha szükséges erre a célra árusított puha szőrzetű keféket is használhatunk, így nemcsak a vegyi hatással érhetünk el eredményt, hanem az esetleges mechanikai hatás eredményeképpen is sikerül az adott felületet megtisztítani.

Nagyon jó tisztító hatást lehet elérni az úgynevezett száraz–nedves porszívó–takarítógép alkalmazása esetén. Ebben az esetben a gép száraz funkció állapotában végezzük el a portalanítást, majd a gép erre a célra szolgáló részébe adagolt folyékony mosószeres tisztító folyadék adagolásával végezhetjük el magát a tisztítást. A nedvességet a gép utána visszaszívja. Ezt követően nagyon fontos, hogy megfelelő szellőzést biztosítsunk a helyiségbe annak érdekében, hogy teljes mértékben el tudjon párologni a nedvesség a bútorszövetből. Ellenkező esetben bedohosodik, súlyosabb esetben bepenészedik. A penészgombák jelenléte a bútorszövetben nemcsak esztétikailag kifogásolható, hanem allergiás tüneteket is kiválthat. A gyapjú–és gyapjú típusú szálból készült bútorszövet esetén a tisztítógép nedves funkciójának használata esetén csak kézmeleg vizet tegyünk a gépbe, különben a gyapjúból készült felület károsodhat.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Az alábbi feladatok hozzásegítik Önt, hogy a szakmai információtartalomban rendszerezett ismereteket konkrét helyzetben alkalmazni tudja majd a munkája során. Egyúttal segíti Önt abban, hogy ellenőrizze, megértette-e az e témakörben tanultak gyakorlati szerepét, jelentőségét.

Önálló, egyéni feladat

Saját gyakorlati munkahelyén, vagy egy tetszőlegesen kiválasztott lakástextil üzlet bútorszövetekből kínált kereskedelmi választékát tekintse át, és végezze el az alábbi megfigyeléseket.

1.

Milyen bútorszövetet ajánlana gyerekszobában használatos bútorra? Válaszát röviden indokolja!

2.

A gobelin bútorszöveteket milyen típusú bútorokhoz ajánljuk elsősorban? Válaszát röviden indokolja!

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. Írja le, hogy hogyan csoportosíthatjuk a bútorbevonó anyagokat mintázat alapján?

---

2. Írja le, hogy hogyan tisztíthatjuk házilagosan a bútorainkat bevonó bútorszöveteket? Milyen gyakorisággal érdemes ezt megtenni?

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Megkülönböztetünk hagyományos mintázatú bútorszöveteket. Ezeknél általában virág-, vagy különböző figurális alakzatok mintázatot alkalmaznak. Főleg a stílbútorok bevonására használják.

Vannak modern mintázatú szövetek. Ezeket általában egyszerűbb mintázattal (például: geometriai, vagy csak vonalas, körös ábrák) hozzák forgalomba, alapanyagukat tekintve keverékszálak. Ezek főbb típusaik az úgynevezett epinglé szövede. Ez egy hurkos felületű bútorszövet, rendkívül jó a kopásállósága, ezért kedvelt bútorbevonó anyag. Ide tartozik még a bútorripsz. Elnevezését onnan kapta, hogy ripszkötéssel állítják elő, rendszerint egyszínű változatban kerül kereskedelmi forgalomba. Alapanyagát tekintve általában gyapjú típusú szövetből készül.

A modern mintázatú bútorszövetek valamilyen geometriai mintázattal ellátva készülnek. Felhasználási területük elsősorban az új stílusú bútorok bevonása.

2.

A lakásunkban megtalálható lakberendezési tárgyakat borító bútorszövetek házilag vegyszeres tisztítását mindig meg kell, hogy előzze egy alapos porszívózás, mellyel a szilárd halmazállapotú szennyeződések el tudjuk távolítani a felületről. Ezt követően érdemes a az ülőgarnitúra hátoldalán egy kis felületen úgynevezett vegyszerpróbát végezni, hogy az adott vegyi anyag mennyire tömény, milyen hatást vált ki a bútorszöveten, kell-e esetleg vízzel hígítani. Miután a bútor hátoldalán elvégzett próbatisztításkor semmilyen káros elváltozást nem tapasztalunk ezt követően megkezdhetjük a bútor egész felületén a tisztítást. Az előírt mennyiségben vigyük fel a habot, gélt, vagy port a tisztítandó felületre, és a használati utasításon feltüntetetteknek megfelelően végezzük el a szennyeződések eltávolítását. Ha szükséges erre a célra árusított puha szőrzetű keféit is használhatunk, így nemcsak a vegyi hatással érhetünk el eredményt, hanem az esetleges mechanikai hatás eredményeképpen is sikerül az adott felületet megtisztítani.

Nagyon jó tisztító hatást lehet elérni az úgynevezett száraz–nedves porszívó–takarítógép alkalmazása esetén. Ebben az esetben a gép száraz funkció állapotában végezzük el a portalanítást, majd a gép erre a célra szolgáló részébe adagolt folyékony mosószeres tisztító folyadék adagolásával végezhetjük el magát a tisztítást. A nedvességet a gép utána visszaszívja. Ezt követően nagyon fontos, hogy megfelelő szellőzést biztosítsunk a helyiségbe annak érdekében, hogy teljes mértékben el tudjon párologni a nedvesség a bútorszövetből. Ellenkező esetben bedohosodik, súlyosabb esetben bepenészedik. A penészgombák jelenléte a bútorszövetben nemcsak esztétikailag kifogásolható, hanem allergiás tüneteket is kiválthat. A gyapjú-és gyapjú típusú szálból készült bútorszövet esetén a tisztítógép nedves funkciójának használata esetén csak kézmeleg vizet tegyünk a gépbe, különben a gyapjúból készült felület károsodhat.

A bútoraink ilyen alaposabb tisztítását mindenképpen érdemes két–vagy három havonta elvégezni, illetve ha valamilyen nem várt szennyeződés éri a felületet (például rácsöpög valami, ami későbbiekben beleszárad) akkor rövid időn belül elvégezni.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Ruházati áruismeret – Duál Bt.2000

www.ezermester.hu

AJÁNLOTT IRODALOM

Teszt magazin

MUNKANYAG

A(z) 0006–06 modul 010–es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
31 341 01 0010 31 01	Bútor- és lakástextil-eladó
52 341 05 1000 00 00	Kereskedő
52 341 05 0100 52 01	Bútor- és lakástextil-kereskedő

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
8 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató